

Produljenje oslobođanja od obveze plaćanja doprinosa na plaću mlade osobe

Sanja Rotim*

U broju 1/2023. objavljen je članak na temu Oslobođanje poslodavaca od obveze doprinosa na plaću. Ovim putem, uvažavajući stav porezne uprave, dopunjujemo objavljeni tekst u dijelu pod točkom 3.3. – Posebnosti vezane uz olakšicu za mladu osobu, a po pitanju produljenja razdoblja korištenja oslobođenja od plaćanja doprinosa na plaću.

Sukladno odredbi članka 16. a. stavka 4. Pravilnika o doprinosima (NN, br. 2/09, 9/09 – ispravak, 97/09, 25/11, 61/12, 86/13, 157/14, 128/17, 1/19 – dalje u tekstu: POD), poslodavac može u određenim slučajevima produžiti razdoblje korištenja oslobođenja od plaćanja doprinosa na plaću (doprinosa za zdravstveno osiguranje), i to:

- za mladu osobu koja za vrijeme trajanja pet godina zaposlenja ostvaruje pravo iz obveznog zdravstvenog osiguranja na naknadu plaće na teret državnog proračuna ili
- osobu kojoj radni odnos miruje radi dragovoljnog služenja vojnog roka u oružanim snagama Republike Hrvatske.

U navedenim slučajevima produžuje se tijekom pet godina zaposlenja kod istog poslodavca, razmjerno broju dana za koje je mlada osoba ostvarivala pravo na naknadu plaće na teret državnog proračuna, odnosno u kojima je radni odnos mirovao radi dragovoljnog služenja vojnog roka u oružanim snagama Republike Hrvatske.

Međutim, kako se navedenom odredbom regulira pravo na produženje tjeka pet godina zaposlenja kod istog poslodavca, razmjerno broju dana za koje je mlada osoba ostvarivala pravo na naknadu plaće na teret državnog proračuna (npr. naknade za vrijeme roditeljskog dopusta), a ne i pravo iz obveznog zdravstvenog osiguranja na naknadu plaće na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (npr. bolovanja od 43. dana privremene nesposobnosti za rad, komplikacija u trudnoći, roditeljskog dopusta), postavlja se pitanje produljenja razdoblja oslobođenja od plaćanja doprinosa na plaću u slučaju naknada koje se isplaćuju na teret sredstava HZZO-a.

Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN, br. 80/13, 137/13, 98/19 – dalje u tekstu: ZOZO), člankom 36. stavkom 1. točkom 1. propisano je da osiguranici u okviru prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja imaju pravo na naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti, odnosno spriječenosti za rad zbog korištenja zdravstvene zaštite, odnosno drugih okolnosti iz članka 39. ZOZO-a. Člankom 39. ZOZO propisano je da pravo na naknadu

plaće pripada osiguraniku u vezi s korištenjem zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja, odnosno drugih okolnosti utvrđenih ZOZO-om ako je:

1. privremeno nesposoban za rad zbog bolesti ili ozljede, odnosno ako je radi liječenja ili medicinskih ispitivanja smješten u zdravstvenu ustanovu,
2. privremeno spriječen obavljati rad zbog određenog liječenja ili medicinskog ispitivanja koje se ne može obaviti izvan radnog vremena osiguranika,
3. izoliran kao kliconoša ili zbog pojave zaraze u njegovoj okolini, odnosno privremeno nesposoban za rad zbog transplantacije živog tkiva i organa u korist druge osigurane osobe Zavoda (naknada plaće isplaćuje se osiguraniku na teret sredstava HZZO-a),
4. određen za pratitelja osigurane osobe upućene na liječenje ili liječnički pregled ugovornom subjektu Zavoda izvan mjesta prebivališta, odnosno boravišta osigurane osobe koja se upućuje (naknada plaće isplaćuje se osiguraniku na teret sredstava HZZO-a),
5. određen da njeguje oboljelog člana uže obitelji (dijete i supružnika) uz uvjete propisane ovim Zakonom (naknada plaće isplaćuje se osiguraniku na teret sredstava HZZO-a),
6. privremeno nesposobna za rad zbog bolesti i komplikacija u vezi s trudnoćom i porodom (naknada plaće isplaćuje se osiguraniku na teret sredstava HZZO-a),
7. privremeno spriječen za rad zbog korištenja roditeljskog dopusta i prava na rad u polovici punoga radnog vremena, sukladno propisima o roditeljskim potporama (naknada plaće isplaćuje se osiguraniku na teret sredstava HZZO-a),
8. privremeno nesposoban za rad zbog korištenja dopusta za slučaj smrti djeteta, u slučaju mrtvorodenog djeteta ili smrti djeteta za vrijeme korištenja roditeljskog dopusta (naknada plaće isplaćuje se osiguraniku na teret sredstava HZZO-a),
9. privremeno nesposoban za rad zbog rane, ozljede ili bolesti koja je neposredna posljedica sudjelovanja u Domovinskom ratu (naknada plaće isplaćuje se osiguraniku na teret sredstava državnog proračuna),
10. privremeno nesposoban za rad zbog priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti (naknada plaće isplaćuje se osiguraniku na teret sredstava HZZO-a).

* Sanja Rotim, dipl.oec., HEP d.d., Zagreb

Člankom 40. ZOZO-a propisano je da naknadu plaće u vezi s korištenjem zdravstvene zaštite iz članka 39. točaka 1. i 2. ZOZO-a isplaćuje osiguraniku iz svojih sredstava:

1. pravna ili fizička osoba – poslodavac za prva 42 dana privremene nesposobnosti, kao i za sve vrijeme dok se osiguranik nalazi na radu u trećoj državi na koji ga je uputila pravna ili fizička osoba ili je sam zaposlen u trećoj državi.
2. pravna osoba za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, odnosno pravna ili fizička osoba – poslodavac za osiguranika radnika – invalida rada za prvih sedam dana privremene nesposobnosti.

U skladu s odredbom članka 41. ZOZO-a naknada plaće za vrijeme privremene nesposobnosti iz članka 39. točaka 3. do 8. i točke 10. ovoga Zakona isplaćuje se osiguraniku na teret sredstava HZZO-a od prvog dana korištenja prava. Naknadu plaće iz članka 39. točke 9. ZOZO-a HZZO isplaćuje osiguraniku na teret sredstava državnog proračuna.

Naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti iz članka 39. točaka 1. i 2. ovoga Zakona od 43. dana, odnosno osam dana privremene nesposobnosti obračunava i isplaćuje pravna, odnosno fizička osoba – poslodavac, s tim da je HZZO obavezan vratiti isplaćenu naknadu plaće u roku od 45 dana od dana primitka zahtjeva za povrat. Republika Hrvatska osigurava u državnom proračunu posebna sredstva za prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja i to za sredstva za naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti iz članka 39. točke 9. (privremeno nesposoban za rad zbog rane, ozljede ili bolesti koja je neposredna posljedica sudjelovanja u Domovinskom ratu) i članka 52. stavka 2. ZOZO-a (nakon isteka roka od maksimalno 18 mjeseci po istoj dijagnozi bolesti, bez prekida – pravo na naknadu plaće u iznosu od 50% zadnje isplaćene naknade plaće).

Zakonom o roditeljskim i roditeljskim potporama (NN, br. 152/22 – na snazi od 1. siječnja 2023. godine – dalje u tekstu: ZRIRP) propisano je da se naknada plaće odnosno novčana naknada iz članka 32. i 34. ZRIRP-a isplaćuje na teret sredstava državnog proračuna, osim naknade plaće za vrijeme korištenja prava na roditeljski dopust te za vrijeme dopusta u slučaju mrtvorodenog djeteta ili ako dijete umre za vrijeme roditeljskog dopusta (čl. 35. ZRIRP).

Međutim, vezano uz pitanje mogućnosti produljenja olakšice oslobođenja od doprinosa na plaću u slučaju naknada koje se isplaćuju na teret sredstava HZZO-a, prema objavljenom mišljenju Porezne uprave (Kl. 410-01/21-01/2969, Ur. br. 513-07-21-01-22-2, od 3.2.2022.), proizlazi da se olakšica može produžiti i za razdoblja u kojima osoba ostvaruje naknade na teret HZZO-a, kao što su naknade za bolovanja i roditeljski dopust:

“Prema čl. 16.a st. 4. Pravilnika o doprinosima (NN 2/09, 9/09-isppravak, 97/09, 25/11, 61/12, 86/13, 157/14, 128/17,

1/19 – dalje u tekstu: Pravilnik) za mladu osobu koja za vrijeme trajanja pet godina zaposlenja ostvaruje pravo iz obveznog zdravstvenog osiguranja na naknadu plaće na teret državnog proračuna ili joj radni odnos miruje radi dragovoljnog služenja vojnog roka u oružanim snagama Republike Hrvatske, produžuje se tijekom pet godina zaposlenja kod istog poslodavca, razmjerno broju dana za koje je ostvarivao pravo na naknadu plaće odnosno u kojima je radni odnos mirovao.

U konkretnom slučaju, u upitu se navodi kako je zaposlenica osigurana po osnovi mlade osobe temeljem ugovora o radu na neodređeno vrijeme od 8. prosinca 2016. godine te je poslodavac cijelo vrijeme koristio oslobođenje plaćanja doprinosa na osnovicu po osnovi mlade osobe u trajanju do pet godina. U razdoblju od 1. travnja 2020. do 2. svibnja 2020. osiguranica je bila na bolovanju zbog komplikacija u trudnoći, od 3. svibnja 2020. do 9. studenog 2020. koristila pravo na roditeljski dopust, od 10. studenoga 2020. do 31. srpnja 2021. koristila pravo na roditeljski dopust te od 1. kolovoza 2021. koristila pravo roditeljski dopust s polovicom punog radnog vremena. Kako je razdoblje oslobođenja obračuna doprinosa na osnovicu poslodavac koristio u trajanju do pet godina, a ugovor o radu na neodređeno vrijeme je sklopljen 8. prosinca 2016. godine, razdoblje od pet godina korištenja oslobođenja plaćanja doprinosa na osnovicu završava 8. prosinca 2021. godine sukladno čl. 80. st. 3. Zakona o općem upravnom postupku (NN 47/09 i 110/21).

U navedenom razdoblju osiguranica je ostvarila prava iz obveznih osiguranja na puno radno vrijeme od 1. travnja 2020. do 31. srpnja 2021. (16 mjeseci) te od 1. kolovoza 2021. do 8. prosinca 2021. na pola punoga radnog vremena (4 mjeseca i 8 dana).

Kako je u posljednjem razdoblju koristila pravo na rad na pola punoga radnog vremena, a sukladno gore navedenoj odredbi Pravilnika tijekom od pet godina zaposlenja kod istog poslodavca produžuje se za broj dana razmjernih punom radnom vremenu odnosno za dva mjeseca i četiri dana. Temeljem navedenog, ukupno razdoblje produženja razdoblja korištenja olakšice oslobođenja obračuna i plaćanja doprinosa na osnovicu iznosi ukupno 18 mjeseci i četiri dana.

Slijedom navedenog, u slučaju mlade osobe koja za vrijeme trajanja razdoblja od pet godina zaposlenja ostvaruje pravo na naknadu plaće propisanu ZOZO-om odnosno ZRIRP-om koja se isplaćuje bilo na teret HZZO-a ili državnog proračuna, **produžuje se tijekom pet godina zaposlenja kod istog poslodavca, razmjerno broju dana za koje je ostvarivala pravo na naknadu plaće, i to razmjernih punom radnom vremenu, te se u skladu s tim produžuje razdoblje korištenja olakšice oslobođenja od plaćanja doprinosa na plaću.**